

יער משמר הנגב סקר ארכיאולוגי

משרד הפנים-מחוז דרום
20:2 04 20:2
מחוז דרום

2008

אמיל אלג'ים

רשות העתיקות
מרחב דרום

חוק התכנון והבניה, התשכ"ה - 1965
משרד הפנים - מחוז הדרום
הוועדה המחוזית והחליטה גיוס:

27/2 V2

לאשר את התכנית

- התכנית לא נקבעה טעונה אישור השר
- התכנית נקבעה טעונה אישור השר

יו"ר הוועדה המחוזית

25/2 V2

תאריך

מבוא

במהלך חודש יוני 2008 נערך סקר ארכיאולוגי באזור נחל פחר ונחל דודאים, מערבית לכביש 40 (179800 582000/ 178000 586000) לפני עבודות הכשרת קרקע לנטיעות. הסקר, במימון הקרן הקימת לישראל, בוצע על ידי אמיל אלגים מטעם רשות העתיקות בעזרתה של שרון גל (מיפוי ממוחשב).

רקע כללי

השטח שנסקר מתאפיין בנוף גבעי, מחורץ על ידי נחלי פחר ודודאים ויובליהם. באזור נמצאו שרידיהם של בורות מים, שומרות וחוות המתוארכים לתקופה הביזנטית, התקופה האיסלמית הקדומה ותקופת המנדט.

אתרים הבאים נמצאו באזור

חורבת אל-עמרי (ני"צ 179500 58500) החורבה נמצאת בין שני היובלים המזרחיים של נחל פחר. היא תוארכה לתקופה הביזנטית וכוללת מבנים ומתקנים רבים.

1. (נ.צ. 179736 586606) חווה (20X20 מ') בעלת 11 חדרים סביב חצר מרכזית. קירות החווה, הבנויים מאבני קירטון לא מסותתות, השתמרו לגובה של עד 1.5 מ'. מבנה החווה אופייני לבניה באזורי הספר במהלך תקופת המנדט, אך הייתכן וביסודותיה נמצאים שרידים של מבנה מתקופה הביזנטית (איור 1).

איור 1. החווה (אתר 1).

2. (נ.צ. 179547 586337) שומרה מלבנית (3X5 מ') בנויה מאבני קירטון לא מסותתות, בנייתה אופיינית לתקופה הביזנטית.

3. (נ.צ. 179751 586076) חווה מכוסה באדמת סחף (גודל משוער 10X20 מ') בנויה מאבני קירטון לא מסותתות. בסביבתה נמצאו חרסים מתוארכים לתקופה הביזנטית.

4. (נ.צ. 179646 586065) בור מים בעל פתח משושה (0.40X0.40 מ') חצוב במדרגת סלע מכוסה באדמת סחף (איור 2).

איור 2. בור המים (אתר 4).

5. (נ.צ. 179199 586065) בור מים בעל פתח מרובע (0.5X0.5 מ') חצוב על מדרגת סלע. נמצא על גדה הצפונית של הנחל (איור 3).

איור 3. בור המים (אתר 5).

6. (נ.צ. 178677 585185) בור מים בעל פתח אי-רגולרי (קוטר 0.8 מ') חצוב ישירות במדרגת סלע הנמצאת על גדה הדרומית של הנחל (איור 4).

איור 4. בור המים (אתר 6).

7. (נ.צ. 179003 584946) בור מים בעל פתח מרובע בנוי (0.6X0.6 מ', גובה: 0.4 מ'). הפתח בנוי מאבני גוויל מלוכדות בבטון (איור 5).

איור 5. בור המים (אתר 7).

8. (נ.צ. 179044 584976) קיר ברוחב 0.4 מ' בנוי מאבני קרטון, מכוסה על ידי אדמת סחף.

9. (נ.צ. 179294 584816) חווה (15X20 מ') מכוסה באדמת סחף. ניתן להבחין במבנה מרכזי (10X10 מ') וממערב לו חצר (15X10 מ'). החווה בנויה מהאבני קרטון לא מסותתות. שני קברים בדויים נמצאו בתוך שטח המבנה. סביב החווה נמצאו חרסים מתוארכים לתקופה הביזנטית ותקופה האיסלמית הקדומה (איור 6).

איור 6. חווה ושתי קברים (אתר 9).

11. (נ.צ. 179468 584820) בור מים בעל פתח (קוטר 1 מ') חצוב ישירות במדרגת סלע שנמצאת על גדה הדרומית של הנחל.

12. (נ.צ. 179777 584609) שומרה (6X10 מ') שקירותיה, הבנויים מאבני קרטון ללא חומר מליטה, השתמרו לגובה 1.6 מ'. צמוד לצד הדרומי של המבנה נמצאת חצר פתוחה (10X3 מ'). שומרה זו אופיינית לבניה באזורי הספר בזמן תקופת המנדט (איור 7).

איור 7. השומרה (אתר 12).

13. (נ.צ. 179986 584666) בור מים בעל פתח עגול חצוב בסלע (0.6 מ') ותעלת איסוף בנויה. הבור עדיין בשימוש.

14. (נ.צ. 179840 584909) שומרה מלבנית (4X10 מ') בעלת שלושה חדרים. קירותיה בנויים מאבני קרטון לא מסותתות והם השתמרו לגובה 0.5 מ'. בסביבתה נמצאו חרסים המתוארכים לתקופה הביזנטית והתקופה האיסלמית הקדומה (איור 8).

איור 8. השומרה (אתר 14).

15. (נ.צ. 179178 585002) מבנה מלבני (6X3 מ') כנראה שומרה, בנויה מאבני קרטון.

16. (נ.צ. 179220 585150) מדרגה חקלאית (10 מ' אורך) בנויה מאבני גוויל.

17. (נ.צ. 179948 585394) שומרה מלבנית (3X6 מ') בעלת שלושה חדרים. קירותיה בנויות מאבני קרטון לא מסותתות והשתמרו לגובה 0.5 מ'. בסביבתה נמצאו חרסים המתוארכים לתקופה הביזנטית והתקופה האיסלמית הקדומה.

18. (נ.צ. 179842 583654) פתח של בור מים חצוב במדרגת סלע ומוביל לתוך מערה טבעית.

19. (נ.צ. 179680 583669) פתח עגול של בור מים (0.8 מ') חצוב במדרגת סלע ומוביל לתוך מערה טבעית.

20. (נ.צ. 179121 583722) בור מים קדום ששופץ באמצעים מודרניים (ברכת ביוב מבטון). הבור הוא בעל פתח צדדי לאיסוף המים.

21. (נ.צ. 178658 583768) שומרה רבועה (3X3 מ') בנויה מאבני קרטון לא מסותתות, בסביבתה נמצאו חרסים מהתקופה הביזנטית.

22. (נ.צ. 178424 583990) בור מים בעל פתח רבוע (0.6X0.6 מ') חצוב לתוך מדרגת סלע על הגדה הצפונית של הנחל.

23. (נ.צ. 178548 584069) שומרה רבועה (3X3 מ'), קירותיה בנויות מאבני קרטון לא מסותתות שהשתמרו לגובה 0.5 מ'. בסביבתה נמצאו חרסים מתוארכים לתקופה הביזנטית ולתקופה האיסלמית הקדומה.

24. (נ.צ. 179685 583511) חווה המורכבת ממבנה בעל שני חדרים (5X7 מ') הנמצא במרכז של חצר (15X15 מ'). קירות המבנה והחצר בנויים מאבני קרטון לא מסותתות והשתמרו לגובה 0.6 מ' (איור 9).

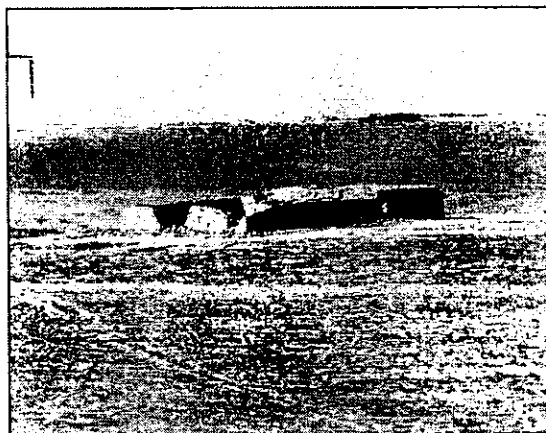

אור 9. החווה (אתר 24).

25. (נ.צ. 178779 583492) שומרה רבועה (3X3 מ') שקירותיה, שהשתמרו לגובה 0.5 מ', בנויים מאבני קרטון לא מסותתות. בסביבתה נמצאו חרסים מתוארכים לתקופה הביזנטית ולתקופה האיסלמית הקדומה.

26. (נ.צ. 178770 583456) חצר מרובע (10X10 מ') עם מתקן או חדר בפינתה הדרום-מזרחית. קירות בנויים מאבני שדה גדולות (עובי: 1 מ').
27. (נ.צ. 178841 583472) מכלול מבנים בעל צורה רבועה (20X20 מ'), תחום על ידי קיר היקפי (עובי: 1 מ') ושרידים של חדרים לאורכו. המבנה בנוי על ראש הגבעה.
28. (נ.צ. 179110 583478) בור מים משופץ עם בטון מודרני.
30. (נ.צ. 179110 583476) בור מים בעל שוקת חצובה באבן גדולה ליד הפתח. הבור משופץ עם בטון מודרני.
31. (נ.צ. 178522 583310) מבנה מלבני (15X5 מ') הבנוי מאבני קרטון לא מסותתות. מדרום לו נמצאת חצר קטורה (15X15 מ'). בסביבה נמצאו חרסים המתוארכים לתקופה הביזנטית ולתקופה האיסלמית הקדומה.
32. (נ.צ. 178268 583684) מבנה מרובע (6X6 מ') הבנוי סביב פתח של מערה טבעית. בסביבה נמצאו שברי קנקני עזה שחורים (תקופת המנדט).
33. (נ.צ. 178505 582439) שומרה מלבנית (10X4 מ') שקירותיה, שהשתמרו לגובה 1 מ', בנויים מאבני קרטון לא מסותתות. בסביבתה נמצאו חרסים מתוארכים לתקופה הביזנטית ולתקופה האיסלמית הקדומה.
34. (נ.צ. 178544 582568) שומרה מלבנית (2X5 מ') שקירותיה בנויים מאבני קירטון לא מסותתות שהשתמרו לגובה נדבך אחד.
35. (נ.צ. 178575 582685) מבנה (10X10 מ') שנהרס על ידי פעילות מודרנית. בסביבתו נמצאו חרסים מתקופה הביזנטית.
36. (נ.צ. 178676 582740) פתח עגול של בור מים (0.6 מ') החצוב במדרגת סלע ומוביל לתוך מערה טבעית.

37. (נ.צ. 179611 582533) מבנה בעל חמישה חדרים ומרתב פנימי. בתוך החדר הגדול של המבנה נמצאו שני עמודים אשר תמכו את התקרה. בתוך אחד מהחדרים נמצא קולומבריום ובתוך חדר אחר נמצא קבר מודרני. המבנה מתוארך לתקופת המנדט (איור 10).

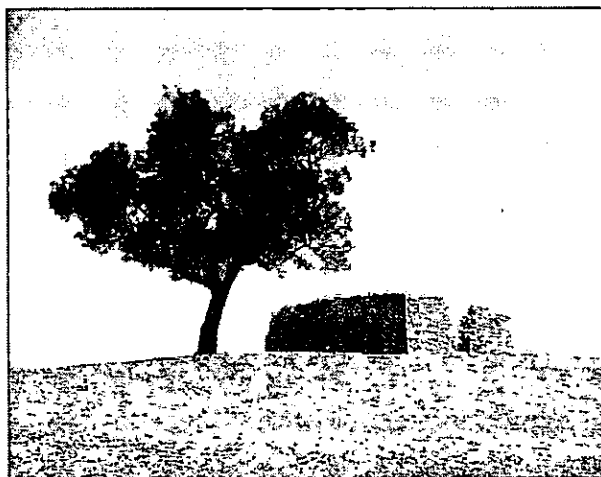
איור 10. המבנה (אתר 37).

38. (נ.צ. 178956 582832) בור מים שפתחו (קוטר : 0.6 מ') משופץ עם בטון מודרני.

39. (נ.צ. 178954 582845) בור מים בעל שוקת חצובה באבן גדולה ליד הפתח. הבור חצוב בתוך מדרגת סלע מכוסה על ידי אדמת סחף.

40. (נ.צ. 178966 582839) בור מים חצוב במדרגת סלע מכוסה באדמת סחף. פתחו של הבור קרס לתוכו.

41. (נ.צ. 179405 583095) שומרה (6X6 מ') בעלת שני חדרים הבנויה מאבני קרטון לא מסותתות ומחוברות בחומר מליטה פשוט (בוץ). השומרה מתוארכת לתקופת המנדט (איור 11).

איור 11. השומרה (אתר 41)

42. (נ.צ. 179691 582914) בור מים חצוב במדרגת סלע מכוסה באדמת סחף. הבור נמצא על הגדה הדרומית של הנחל.

אמיל אלגים

רשות העתיקות

מרחב דרום